

Srovnávací etymologie slovanských jazyků 2022 – Úvod

Názvy kapitol:

I. Slovanské jazyky jako součást indoevropského společenství (22. 2. 2022)

II. Historickosrovnávací metoda (1. 3. 2022)

III. Etymologické slovníky (8. 3. 2022) – exkurze do etymologického oddělení Ústavu pro jazyk český AV ČR, Veveří 97, **sraz v 8:10 hod. před brankou na ulici Resslera**

IV. Od praslovanštiny ke slovanským jazykům (15. 3. 2022)

V. Od praslovanštiny ke slovanským jazykům – pokračování (22. 3. 2022)

VI. Od praslovanštiny ke slovanským jazykům – pokračování (29. 3. 2022)

VII. Sémantická motivace a analogie v etymologickém výzkumu; metoda Wörter und Sachen (5. 4. 2022)

VIII. Sémantická motivace a analogie v etymologickém výzkumu; metoda Wörter und Sachen – pokračování (12. 4. 2022)

IX. Metoda Wörter und Sachen (19. 4. 2022)

IX. Lidová etymologie (26. 4. 2022)

X. Lidová etymologie – pokračování (3. 5. 2022)

XI. Elementární příbuznost (10. 5. 2022)

XII. Zvyky a tradice starých Slovanů, tabu a jevy s ním související (17. 5. 2022)

Doporučená literatura:

Večerka, R. a kol., *K pramenům slov. Uvedení do etymologie*, 2006;

Karlík, P. a kol., *Nový encyklopedický slovník češtiny* (czechency.org);

Lamprecht, A., *Praslovanština*, 1987;

Večerka, R., *Jazyky v komparaci I. Nástin české jazykovědné slavistiky v mezinárodním kontextu*, 2008;

Večerka, R., *Jazyky v komparaci II. Charakteristiky současných slovanských jazyků v historickém kontextu*, 2009.

Durkin, Ph., *The Oxford Guide to Etymology*, 2009

Malkiel, Y., *Etymology*, 1993

Vývoj divergentní

Vývoj konvergentní

Jazyková rodina = skupina příbuzných jazyků. Které se vyvinuly rozrůzněním původní jednoty

Jazykový svaz = skupina jazyků navzájem si blízkých, která se vytvořila sekundárním sblížením na základě územních souvislostí a při působení různých činitelů společensko-historických

Slovanská pravlast = teritorium, na němž sídlily indoevropské kmeny mluvící protoslovanštinou a posléze praslovanštinou

„mrtvé“ slovanské jazyky:

Polabština – v okolí dolního Labe a v oblastech přilehlých na východě Německa (města Lüchow, Dannenberg) – do 1. poloviny 18. století; kraj obývaný Polabskými Slovany - Dravensko (něm. Drawehn)

Pomořská slovinština – pobřeží Baltského moře (ještě ve 20. stol.)

Staroslověnština

Klasifikace slovanských jazyků

- **trichotomická** klasifikace (Vostokov 1820, Jagić 1910): tradiční dělení na 3 skupiny, jihoslovanskou, západoslovanskou a východoslovanskou;
- **dichotomická** klasifikace:

- a) skupina jiho- a východoslovanská + skupina západoslovanská (Dobrovský 1809)
- b) skupina severoslovanská + skupina jihoslovanská (Mareš 1969);
- **tetrachotomická** klasifikace (Mareš 1980): areál jihovýchodosl. (b. mk.) + areál jihozápadosl. (srb. charv. sln.) + severozápadosl. (slk. č. luž. p. kaš.) + severovýchodosl. (br. ukr. r.);
 - **pentachotomická** klasifikace (Kopečný 1949): skupiny makedonskobulharská + jihoslovanská + československá + polská + východoslovanská;
 - **hexachotomická** klasifikace (Jakubinskij 1953): přidává ještě skupinu lužickosrbskou a v polské reflektuje i kašubštinu a pomořskou slovinštinu;
 - **heptachotomická** klasifikace (Ivanov 1990): areál lužický + lechický + česko-slovenský + severní východoslovanský + jižní východoslovanský + centrální jihoslovanský + periférní jihoslovanský
 - **lexikostatistické** modely (Žuravlev 1994)
 - **glottochronologie** (Lamprecht–Čejka 1963; Blažek, Starostin aj.)